ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇਸਵਾਲ @ਕੋਲ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੇਸਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ।

ਬਨਾਮ

ਵਰਿੰਦਰ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ.

(ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1936-1963 ਦਾ 2019)

08 ਜਨਵਰੀ, 2020

[ਆਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਨਿਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1881-ਉਪ ਧਾਰਾ138,143-ਏ ਅਤੇ 148-ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973-ਉਪ ਧਾਰਾ 389,482-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਕ ਫਰਮ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ-ਸਾਰੇ ਚੈੱਕਾਂ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ. 1 ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 138 ਐਨ. ਆਈ. ਅਧਿਨਿਯਮ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 1 ਅਤੇ 2 ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ-ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 389 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ-ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 01.12.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ-ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 9,40,24,999/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 20.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ-ਆਦੇਸ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 20.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆਃ ਮਿਤੀ 01.12.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼' ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ - ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇ - ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ

ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮੁਅੱਤਲ ਹੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ - ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

1. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 01.12.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 29.05.2019 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰਾ 12] [404-ਸੀ]

2. ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਦੌਰ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 20.07.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਤੀ 01.12.2018 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮੁਅੱਤਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਿਤੀ 20.07.2019 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ 01.12.2018 ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਿਤੀ 20.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਮਿਤੀ 10.09.2019 ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13] [404- ਡੀ-ਐੱਫ]

3. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਸਾਹਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ. 2 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਸ਼ਰਤ, ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ' ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਮੁਅੱਤਲ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 20.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18] [406- ਜੀ-ਐਚ; 407-ਏ]

4. ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 19] [407-ਬੀ]

ਜੀ.ਜੇ. ਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਤੇਜਰਾਜ ਸੁਰਾਣਾ (2019) 10 ਸਕੇਲ 168; ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇਸਵਾਲ @ਕਰਨਲ ਐਸ ਐਸ ਦੇਸਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵੀਰੇਂਦਰ ਗਾਂਧੀ (2019) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 341-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਜੈ ਵਿਨੇਦਚੰਦਰ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2019) 4 ਮਾਹ ਐਲ.ਜੇ 705; ਵਿਵੇਕ ਸਾਹਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੋਟਕ ਮਹਿੰਦਰਾ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ 2019 ਦਾ ਸੀ ਆਰ ਐਮ-ਐਮ-29187 (ਓ ਅਤੇ ਐੱਮ) - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(2019) 10 ਸਕੇਲ 168	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 9
(2019) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 341	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 15

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਃ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1936-1963 ਦੇ 2019.
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 10.09.2019 ਤੋਂ ਸੀਆਰਐਮ-ਐਮ ਨੰ. 37243,37249,37250,37257,37259,37434,3742,37445,37446,37448,37450,37451,37463,37466 ,3474,3477,37495,37497,37498,37503,37533,37534,37536,37537,37545,37547 ਅਤੇ 37550(ਓ ਅਤੇ ਐੱਮ)

ਬਲਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਐਸ. ਵਕੀਲ, ਅਜੈ ਮਾਰਵਾਹ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.

1. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 10.09.2019 ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. 2 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ 28 ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਹਨਃ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3, ਐਮ/ਐਸ ਦੇ ਸਹਿਭਾਗੀ ਹਨ. ਭੂਮੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਕੰਪਨੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਜੀ. ਐੱਲ. ਐੱਮ. ਇਨਫ੍ਰਾਟੇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1, ਵੀਰੇਂਦਰ ਗਾਂਧੀ, ਜੋ ਕਿ ਫਰਮ ਦੇ ਸਹਿਭਾਗੀ ਵੀ ਸਨ, ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 30.11.2013 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਚੈੱਕ ਨੰ. 665643 ਮਿਤੀ 31.03.2014 ਨੂੰ ਕੈਨਰਾ ਬੈਂਕ 'ਤੇ ਰੁ.45,84,915/- ਦੀ ਰਕਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਅੰਸ਼ਕ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 63 ਹੋਰ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 06.04.2015 ਨੂੰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ. 665643 ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ, ਸੈਕਟਰ-11, ਪੰਚਕੂਲਾ ਹੈ। ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 07.04.2015 ਦੇ ਮੈਮੋ ਰਾਹੀਂ "ਫੰਡ ਨਾਕਾਫ਼ੀ" ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ 63 ਚੈੱਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
3. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ 06.05.2015 ਨੂੰ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1881 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ. 1 ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਨ. ਆਈ. ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਵਿਖੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਕੁੱਲ 28 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਆਪਣੇ 30.10.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਤੀ 13.11.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਕਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਭਾਵ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਇਸ ਰਕਮ ਦਾ 1% ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ.
4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ 30.10.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ 30.11.2018 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਪੰਚਕੂਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇਸਵਾਲ @ਕੋਲ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੇਸਵਾਲ ਅਤੇ ਬਨਾਮ ਵਰਿੰਦਰ ਗਾਂਧੀ [ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ]

ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 389 ਤਹਿਤ 399 ਰੁਪਏ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 13.11.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 30 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 01.12.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਬਾਂਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੁ.50,000/- ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਰਾਹੀਂ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ 28 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤਹਿਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 9,40,24,999/- ਰੁਪਏ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ 19.12.2018 ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ 28.01.2019 ਤੱਕ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 01.12.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਈ ਹੈ।

6. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ 24.04.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 24.04.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 4948-4975/2019 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। 7. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ 29.05.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਐਸਐਲਪੀਜ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।(ਅਪਰਾਧੀ). ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਨੇ 20.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ 20.07.2019 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਇਕ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ 20.07.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ 28 ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮਿਤੀ 10.09.2019. ਜਿਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

8. ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਮਿਤੀ 20.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 01.12.2018 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ 25% ਦੀ ਗੈਰ-ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 01.09.2018 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਬਲਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 421 ਸੀਆਰਪੀਸੀ 9 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1160 (ਜੀ ਜੇ ਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਤੇਜਰਾਜ ਸੁਰਾਣਾ) ਵਿੱਚ 30.07.2019 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 143 ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੰਭਾਵਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 01.09.2018 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 143 ਏ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਵਿੱਚ 2018 ਦੇ ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ 20 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 143 ਏ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 148 ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 148 ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸਿਰਫ ਸੰਭਾਵਤ ਸੀ ਅਤੇ 01.09.2018 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜੈ ਵਿਨੇਦਚੰਦਰ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2019) 4 ਐੱਮਏਐੱਲਜੇ 705 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸੀਆਰਐੱਮ-ਐੱਮ-29187 ਵਿੱਚ 18.07.2019 ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ (ਓਐਂਡਐੱਮ) (ਵਿਵੇਕ ਸਾਹਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੋਟਕ ਮਹਿੰਦਰਾ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟਿਡ) 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ ਹੈ।

10. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 01.12.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇਸਵਾਲ @ਕੋਲ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੇਸਵਾਲ ਅਤੇ ਬਨਾਮ ਵਰਿੰਦਰ ਗਾਂਧੀ [ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ]

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ 401 25%. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 01.12,2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ 24.04.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 2019 ਦੀ ਐਸਐਲਪੀ (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰਬਰ 4948-4975 ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 29.05.2019 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 01.12.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਮਿਤੀ 01.12.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਸੰਬੰਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 8,8.1 ਅਤੇ 9 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹਨਃ

"8. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ ਨੰ. 20/2018 ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਐਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ ਨੰ. 20/2018 ਐਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ 1.9.2018 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਈ. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 389 ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਐਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ 1.9.2018 ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 389 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

8.1. ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਸਸਤੇ ਫਾਈਲਿੰਗ ਕਾਰਨ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਬੇਈਮਾਨ ਦਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਕਾਰਨ

ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਐਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 20% ਹੋਵੇਗੀ। ਐੱਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 1.9.2018 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕੇਸਾਂ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰਿਕਾਪੱਟੀ ਵੀਰਾਇਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਵੀਡੀਓਕਾਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਿਮਟਿਡ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਦੀ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਤੇ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ ਨੰ. 20/2018 ਭਾਵ, 01.09.2018 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ. ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਐੱਨ. ਆਈ. ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ/ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

9. ਹੁਣ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 20% ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ "ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ" ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਵਿਵੇਕ ਨਿਹਿਤ ਹੈ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਧਾਰਾ 148 ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਸੱਚਾ ਜਾਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ 20% ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ' ਤੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 389 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 20% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 60 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ 30 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਜੋ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਐੱਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਐੱਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇਗੀ, ਬਲਕਿ ਐੱਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਵੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇਗੀ। ਨਿਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਅਧਿਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਟੇਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਬੇਈਮਾਨ ਦਰਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰੀ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ

ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਚੈੱਕ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਖਰਚ ਕਰਨੇ ਪਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੇ ਚੈੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਐਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਅਤੇ ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ।"

12. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 01.12.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 29.05.2019 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

13. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਦੌਰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 20.07.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਤੀ 01.12.2018 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਿਤੀ 20.07.2019 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 01.12.2018 ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਾਧੂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਿਤੀ 20.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਮਿਤੀ 10.09.2019 ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 30.07.2019 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1160 ਵਿੱਚ 2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਜੀ.ਜੇ. ਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਤੇਜਰਾਜ ਸੁਰਾਣਾ). ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 143 ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 2018 ਦੇ ਉਸੇ ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ 20 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 148

ਐੱਨ. ਆਈ. ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 405 ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 143 ਏ ਸੰਭਾਵਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 143 ਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਭਾਵ 01.09.2018 ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ

"22. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 143 ਏ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 143 ਏ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

15. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਯਾਨੀ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 917-944 (ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇਸਵਾਲ @ਕਰਨਲ ਐਸ ਐਸ ਦੇਸਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਰਿੰਦਰ ਗਾਂਧੀ) (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਐਮ ਆਰ ਸ਼ਾਹ, ਜੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸੀ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ 29.05.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਨੂੰ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਦੀ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ' ਤੇ, ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਐੱਨ ਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ ਨੰਬਰ 20/2018 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਨੀ 01.09.2018 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

16. ਜੀ. ਜੇ. ਰਾਜਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇਸਵਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇਸਵਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਨ. ਆਈ. ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 'ਤੇ ਸੀ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਪੜਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਨ. ਆਈ. ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 143 ਏ ਤਹਿਤ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਜੀ. ਜੇ. ਰਾਜਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਖੁਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਯਾਨੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇਸਵਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਜੀ. ਜੇ. ਰਾਜਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਜੀ. ਜੇ. ਰਾਜਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 23 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਹੈਃ

"23. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇਸਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਨਾਮ ਵੀਰੇਂਦਰ ਗਾਂਧੀ (2019) 8 ਸਕੇਲ 445 ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਜੋ ਕਿ 2018 ਦੇ ਉਸੇ ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ 20 ਦੁਆਰਾ 01.09.2018 ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 143ਏ, ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਅਪੀਲ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 143 ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 143 ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਸਮਾਨ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 421 ਅਤੇ 357, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 148 ਮੌਜੂਦਾ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 143 ਏ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇਸਵਾਲ (2007) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 492 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੀ. ਜੇ. ਰਾਜਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

17. ਵਿਵੇਕ ਸਾਹਨੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਅਤੇ 15 ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਸਾਹਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

18. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਸਾਹਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ. 2 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ' ਤੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ' ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਮੁਅੱਤਲ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ 25% ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ

ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 20.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

19. ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

20. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਜੈ ਵਿਨੋਦਚੰਦਰ ਸ਼ਾਹ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇਸਵਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 29.05.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 14.03.2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਿਤੀ 29.05.2019 ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇਸਵਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 29.05.2019 ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਜੈ ਵਿਨੋਦਚੰਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
21. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 25% ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੋਧਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ 20% 90 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

22. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਰੱਦ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।



Advocate Shifa Kler